

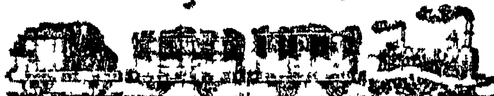
कोष्टकावळीतथावंशावळी

ગુજરાતી ત્રીજાથી છઠ્ઠા ધોરણ સુધીના વિદ્યાર્થી-
ઓને ચાલતાં દેશી તથા ઇંગ્રેજી કોષ્ટકો અને
હિંદુ રાજા તથા મુસલમાન બાદશાહોની
વંશાવળીઓ સાથે.

छपावी प्रसिद्ध करनार.

રાવળ વેલજી ભવાનીશંકર

વઢવાણ--કાઠિયાવાડ.

નડીઆદ.

સત્યસાગર પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૨ સન ૧૮૮૬ શાકે ૧૮૦૮

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦

કોષ્ટકાવળી.

અપૂર્ણાંક (અ=નહિ+પૂર્ણ=પૂરો+અંક=આંકડો)=પૂરો આંકડો નહિ તે એટલે અધુરો.

અપૂર્ણાંક ચાર પ્રકારનાં છે. (૧) મિશ્ર અપૂર્ણાંક (૨) અણુ-માણુના અપૂર્ણાંક. (૩) વ્યવહારી અપૂર્ણાંક. [૪] દશાંશ અપૂર્ણાંક.

મિશ્ર અપૂર્ણાંક તેજ કે જેમાં એક વસ્તુના કેટલાક નિયમીત ભાગ કરેલા હોયછે ને તે દરેક ભાગના વળી બીજા કેટલાએક નિયમિત ભાગ કરેલા હોય છે એમ કેટલીક હદ સુધી હોયછે. જેમકે ૧ મણનો ૪૦ મો ભાગ લઈએ તો ૧ શેર થાય. ૧ શેરનો આઠમો ભાગ લઈએ તો નવટાંક થાય. ઈત્યાદી.

જુદે જુદે ઠેકાણે મિશ્ર પરિમાણોના જુદા જુદા ભાગ મુકરર કરેલા હોયછે ગુજરાતમાં ૪૦ રૂ. ભારનો શેર. મુંબઈનો ૨૮ રૂ. ભારનો શેર અને બંગાળા તથા દક્ષિણમાં ૮૦ રૂ.ભારનો શેર ગણાય છે, વળી તોલના શેર કરતાં માપનો શેર જુદો હોય છે, તેમજ જુદા જુદા ઠેકાણાના રુપિઆની કીમતમાં પણ ફેર હોયછે માટે કોઈ પણ મિશ્ર અપૂર્ણાંકના હિસાબ કરતાં પહેલાં તે ઠેકાણે ચાલતા પરિમાણોનાં મુકરર કરેલા ભાગ તથા તેમના નામ અવશ્ય જાણવાં જોઈએ. મિશ્ર પરિમાણો ચાર પ્રકારનાછે (૧)અર્થદર્શક (૨ ભારદર્શક[૩]ગઉત્વ દર્શક (૪) કાળદર્શક.

(૧) પદાર્થની કીમત દેખાડનારા પરિમાણ અર્થદર્શક પરિમાણ કહેવાય છે. જેમકે રુપિઆ, આના, પાઈ.

(૨) વજન દેખાડનારાં પરિમાણો ભારદર્શક કહેવાય છે જેમકે ખાંડી, મણ, શેર, ઈત્યાદી.

(૩) લંબાઈ, પોહોળાઈ બતાવનારાં પરિમાણો ગઉત્વ દર્શક પરિમાણ કહેવાય છે જેમકે ગજ, તસુ, વેંત; આંગળ વગેરે.

(૪) વખત બતાવનારાં પરિમાણોને કાળદર્શક કહે છે જેમકે દિવસ; ઘડી, વરસ, વિગેરે.

૨૫૯૪

देशी कोष्टको.

(૧) અર્થ દર્શક પરિમાણો

૧ સરકારી ચલણી નાણાનું કોષ્ટક

૧॥ પાઇ ૧ અધેલો
૩ પાઇ ૧ પૈસો
૨ પૈસા ૧ ઢબુ (અરધો આનો)
૩ પૈસા ૧ ટકો
૪ પૈસા ૧ આનો
૨ આના ૧ બે આની
૨ બેઆની ૧ પાવલી
૨ પાવલી ૧ અર્ધો
૨ અર્ધા ૧ રૂપિઓ
૧૫ રૂપિઆ ૧ મહોર

૨ સરકારી હિસાબમાં ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૨ પાઇ ૧ આનો
૧૬ આના ૧ રૂપિઓ

૩ વેપારીના હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૬ વીસવાસી ૧ બદામ
૧૬ બદામ ૧ દોકડો
૬। દોકડા ૧ આનો
૧૦૦ દોકડા ૧ રૂપીઓ

૪ મહારાષ્ટ્ર દેશમાં હિસાબ ગણવાનું કોષ્ટક.

૧૦૦ રેસ ૧ પાવલું
૪ પાવલાં ૧ રૂપિઓ

૫ નાણા સંબંધી પરચુરણ કોષ્ટક.

૪ આના ૧ પાવલી
૮ આના ૦॥ રૂપિઓ
૧૬ આના ૧ રૂપિઓ
૧૯૨ પાઇ ૧ રૂપિઓ
૨૪૦ આના ૧ મહોર
૨૮૮૦ પાઇ ૧ મહોર
૪ પૈસા ૧ આનો
૮ પૈસા ૧ બે આની

(૨) ભારદર્શક પરિમાણો.

૧ ગુજરાતી તોલનું કોષ્ટક.

૨॥રૂ. ભાર ૧ અધોળ
૨ અધોળ ૧ નવટાંક (૯ પૈસા)
૨ નવટાંક ૧ પાશેર
૨ પાશેર ૧ અધશેર
૨ અધશેર ૧ શેર
૧૦ શેર ૧ તોલું
૪ તોલાં ૧ મણ
૫ મણ ૧ કાથળો
૭ મણ ૧ નાનો હારો
૧૨ મણ ૧ માણી

૧૬ મણ ૧ કળશી
૨૦ મણ ૧ ખાંડી
૨૧ મણ ૧ મોટો હારો
૨૪ મણ ૧ ભાર
૩૦ મણ ૧ ગાલ્લી
૩૨ મણ ૧ બેઠીયું
૪૦ મણ ૧ મૂડો

૨ રૂ તથા કપાસ તોળવાનું કોષ્ટક.

૪૮ શેર ૧ ધડી
૨૦ ધડી ૧ ભાર
૨૪ મણ ૧ ભાર

૩ સોના રૂપાના તોલનું કોષ્ટક

૬ ચોખાભાર ૧ રતી=ચણોઠી
૩ રતી ૧ વાલ
૧૬ વાલ ૧ ગદીઆણો
૨ ગદિયાણા ૧ તોલો
૩૨ વાલ ૧ તોલો

૪ મહારાષ્ટ્રમાં સોનાના તોલનું કોષ્ટક.

૮ રતી ૧ માસો
૧૨ માસા ૧ તોલો

૫ મોતીના હીશાબ ગણવાનું કોષ્ટક

૧૬ બદામ ૧ દોકડો
૧૦૦ દોકડાનો ૧ ચાવ ટંકો
૧૩॥ ટકા ૧ રતી
૨૪ રતી ૧ ટાંક

(૩) મહત્વ દર્શક પરિમાણો

૧ લીલાવતી પ્રમાણે અંતર ભરવાનું કોષ્ટક.

૮ આડાજવ ૧ આંગળ
૪ આંગળ ૧ મુઠી
૩ મુઠી ૧ વેંત
૨ વેંત ૧ હાથ
૪ હાથ ૧ દંડ
૨૦૦૦ દંડ ૧ ગાઉ
૪ ગાઉ ૧ જોજન

૨ લુગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ ૧ તસુ
૨૪ તસુ ૧ ગજ

૩ ગુજરાતી ચોરસ માપ.

૬૪ ૧/૩૬ ચો. હાથ }
૧૨૨૫ ચો. મુઠી } ૧ કાઠી
૨૦ કાઠી ૧ વસો
૨૦ વસા ૧ વીઘો

૪ ગુજરાતી ઘન માપ

૨૭ ઘન મુઠી ૧ ઘનવેંત
૮ ઘનવેંત ૧ ઘન હાથ

૫ લાકડાં માપવાનું કોષ્ટક.

૧૬ વીસવાસી ૧ વસો
૨૦ વસા ૧ ગજ

૬ લુગડાં ભરવાનું ગુજરાતી કોષ્ટક બીજું.

૧૨ તસુ ૧ ફુટ (અર્ધ ગજ).

૨ ફુટ ૧ ગજ
૧॥ગજ ૧ વાર (યાર્ડ)

૭ ઓરસ જમીન માપવાની રીતનું બીજું કોષ્ટક.

૨૧ મુંટ ૧ પડતલ
૨૦ પડતલ ૧ પડત
૨૦ પડત ૧ વીસ્વાસી
૨૦ વીસ્વાસી ૧ વસા
૨૦ વસા ૧ વીઘું

(૪) કાળદર્શક પરિમાણો.

વખત માપવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વીપળ ૧ પળ
૬૦ પળ ૧ ઘડી
૭॥ઘડી ૧ પહોર
૮ પહોર ૧ દિવસ
૭ દિવસ ૧ અઠવાડીયું
૧૫ દિવસ ૧ પખવાડીયું
૨ પખવાડીયું ૧ માસ
૧૨ માસ ૧ વરસ
૩૬૦ દિવસ ૧ વરસ
૩૫૪ દિવસ ૧ ચાંદ્રવર્ષ

अंग्रेजी कोष्टको.

(૧) અર્થ દર્શક.

૧. આંગ્રેજી પૈસા ચલણનું કોષ્ટક.

૪ ફાર્દીંગ ૧ પેની
૧૨ પેન્સ ૧ શીલીંગ
૨૦ શીલીંગ ૧ પોંડ
૨૧ શીલીંગ ૧ ગીની
૫ શીલીંગ ૧ ક્રૌન
૪॥શીલીંગ અથવા } ૧ ડાલર
૪ શીલીંગ ૬ પેન્સ } (રાળ)

૨ પરચુરણ હિંદી

૧૬૦ બદામ ૧ રૂપિઓ
૧૦૦ દોકડા ૧ રૂપિઓ
૧૬ આના ૧ રૂપિઓ
૧૯૨ પાઈ ૧ રૂપિઓ
૬૪ પૈસા ૧ રૂપિઓ
૪૦૦ રેસ ૧ રૂપિઓ
૨ શીલીંગ ૧ રૂપિઓ
૨૪ પેન્સ ૧ રૂપિઓ
૪ પાવલાં ૧ રૂપિઓ

(૧) ભાર દર્શક પરિમાણો.

આંગ્રેજી સાધારણ તોલ

૧૬ ડ્રામ ૧ ઔંસ

૧૬ ઔંસ ૧ પાઉંડ
૨૮ પાઉંડ ૧ ક્વાટર
૪ ક્વાટર ૧ હંડ્રવેટ
૨૦ હંડ્રવેટ ૧ ટન
૨ અંગ્રેજી ઔષધ તોલવાનું
૨૦ ગ્રેન ૧ સ્ક્રૂપલ
૩ સ્ક્રૂપલ ૧ ડ્રામ
૮ ડ્રામ ૧ ઔંસ
૧૨ ઔંસ ૧ પાઉંડ
૩ અંગ્રેજી ઔષધ તોલવાનું
૨૪ ગ્રેન ૧ પેનીવેટ
૨૦ પેનીવેટ ૧ ઔંસ
૧૨ ઔંસ ૧ પાઊંડ

૩ મહત્વદર્શક પરીમાણો.

૧ અંગ્રેજી અંતર માપવાનું
૩ જવ ૧ ઈંચ
૧૨ ઈંચ ૧ ફુટ
૩ ફુટ ૧ યાર્ડ (વાર)
૫॥યાર્ડ ૧ પોલ
૪૦ પોલ ૧ ફરલાંગ
૮ ફરલાંગ ૧ મૈલ
૩ મૈલ ૧ લીંગ
૫૨૮૦ ફુટ ૧ મૈલ
૨ હાલ અંગ્રેજી પરીમાણથી જ-મીન મપાય છે તે.
૧૦૮૯ચો.ફુટ ૧ ગુંઠો
૪૦ ગુંઠા ૧ એકર

૧૦૦કડી(લીંક) ૬૬ફુટ=૧સાંકળ
૮૦ સાંકળ ૧ મૈલ
૧૦૦૦૦ ચો.કડી૧ ચો. સાંકળ
૧૦ચો.સાંકળ૧ એકર
૩ અંગ્રેજી જમીનની લંબાઈ ભરવાનું કોષ્ટક.
૧૬ આના } ૧ ગુંઠો
૩૩ ફુટ }
૪૦ ગુંઠા ૧ એકર
૨૪૫ એકર ૨૮૮ વીઘાં
૪ અંગ્રેજી ચોરસ માપ.
૧૪૪ ચો.ઈ. ૧ ચો. ફુટ
૯ ચો ફુટ ૧ ચો. યાર્ડ
૩૦। ચો.યાર્ડ ૧ ચો. પોલ
૪૦ પોલ ૧ રૂડ
૪ રૂડ ૧ એકર
૬૪૦ ચો.એકર૧ ચો. મૈલ
૫ અંગરેજી ઘન માપ.
૧૭૨૮ ઘન ઈંચ ૧ ઘન ફુટ
૨૭ ઘનફુટ ૧ ઘનવાર
૪૦-૫૦ ઘન ફુટ ૧ લાડ

૪ કાળદર્શક પરિમાણ.

અંગ્રેજી વખત માપવાનું કોષ્ટક.
૬૦સેકંડ ૧ મિનિટ
૬૦ મિનિટ૧ અવર
૨૪ અવર ૧ દિવસરાત
૭ દિવસ ૧ અઠવાડીયું

૧૫ દિવસ ૧ પખવાડીયું	૩૬૫ દિવસ ૧ વરસ
૨ પખવાડીઆં ૧ માસ	૮૭૬૬ અવર ૧ વરસ
૧૨ માસ ૧ વરસ	

अंग्रेजी अने देशी कोष्टकोनो अरस परस संबंध.

અર્થ દર્શક.

ગુજરાતી	અંગ્રેજી
૧ અરધો પૈસો	૦॥ ફાર્દીંગ
૧ પૈસો	૧॥ ફાર્દીંગ
૧ ઢબુ	૦॥ પેની
૧ આનો	૧॥ પેની
૧ બેઆની	૩ પેની
૧ પાવલી	૦॥ શીલીંગ
૦॥ રૂપીઓ	૧ શીલીંગ
૧ રૂપીઓ	૨ શીલીંગ

અંગ્રેજી	ગુજરાતી
૧ ફાર્દીંગ	૨ પાઇ
૧ પેની	૮ પાઇ ૪ દોકડા
૧ શીલીંગ	૮ આના
૧ પૌંડ	૧૦ રૂપિઆ
૧ ગીની	૧૦॥ રૂપિઆ
૧ ક્રૌન	૨॥ રૂપિઆ
૧ ડાલર	૨। રૂપિઆ

(૨) ભારદર્શક.

અંગ્રેજી	ગુજરાતી.
૧૮૦ ટ્રાયગ્રેન	૧ તોલો
૭૦૦૦ ટ્રાયગ્રેન	૧ એવ.પૌંડ
૧ ટન	૫૪ મણ [૧૨ ૪/૫ શેર.
૧ ટ્રાય	૩૨ તોલા
૧ પૌંડ(એવરતલ	૩૮ ૮/૯ રૂ.ભાર અથવાતોલા
૩૬ પૌંડ(એવડ	૩૫ શેર
૧ પૌંડ(એવડ	૭૦ પૈસાભાર
૧૦૦ ટ્રાયગ્રેન	૧ પૈસાભાર
૬૨ ટ્રાયગ્રેન	૧ ટાંક(મોતી તોલવાનો)

ગુજરાતી	અંગ્રેજી.
૧ તોલા	૧૮૦ ગ્રેનઅ.૭॥પેની
મુબઇનોશેર:	૨૮ રૂપિઆભારનો
સુરત ,,	૩૭ રૂપિઆભારનો
બંગાળા ,,	૮૦ રૂપિઆભારનો
૧ રૂપિઆભાર	૧ ૪/૫ પૈસાભાર

(૩) મહત્વ દર્શક.

ગુજરાતી	અંગ્રેજી.
૧ ગાઉ	૨ા માઈલ
૧ કોશ	ભાામંચ
૧ તસુ	૧ ઈંચ
૧ હાથ	૧૮ ઈંચ
૧ હાથ	૬૮ ઈંચ
૧ ચો. તસુ	૫૮ ઈંચ
૧ ચો. ગજ	૪ ચો. ફુટ
૧૦૦ ચો. હાથ	૩૦ા ચો. વાર
૧૦૦ "	૧ ચો. ગુંઠા=

(૪ પોલ=૨૫૦૦ ચો. લીંક

૧ ધનગજ	૮ ધનફુટ
૧ એકર	૧૬૦૦ ચો. હાથ

(અથવા ૧૦ ચો. સાંકળ

૪૮૪૦ ચો. વાર	૧ ચો. એકર
૨૮૮ વીઘાં	૨૪૫ એકર.

(૪) કાળદર્શક.

ગુજરાતી	અંગ્રેજી
૧ પળ	૨૪ સેકન્ડ
૧ ઘડી	૨૪ મિનિટ
૧ પહોર	૩ અવર
૧ રાત્રીદિવસ	૨૪ અવર

અંગ્રેજી	ગુજરાતી
૧ સેકન્ડ	૨ા વીપળ
૧ મીનીટ	૨ા પળ
૧ અવર	૨ા ઘડી

હિસાબ ગણવાની સુગમતા સારૂ નાણાના કલ્પેલા ભાગ.

૧૬ વીસવાસી	૧ બદામ
૧૬ બદામ	૧ દોકડો
૧૦૦ દોકડા	૧ દોકડો
૧૦૦ દોકડા	૧ રૂપિઆ
૧ રૂપિઆ	૧૬૦૦ બદામ
૧ આનો	૧૬૦૦ વીસવાસી
૧ આનો	૧૦૦ બદામ
૦ાાા આનો	૭૫ બદામ
૦ાા આનો	૫૦ બદામ
૦ા આનો	૨૫ બદામ
૧ રૂપિઆ	૧૬ આના
૧ આના	૧૬ ઉપઆના
૧ ઉપઆના	૬ા બદામ (૦ાા પાઈ)
૧ આના	૧૨ પાઈ
૧ પાઈ	૧૬ ઉપપાઈ

૧ પાઈ ૮ા બદામ ૧ા વીસવાસી
૧ ઉપપાઈ ૮ા વીસવાસી ૧ા ઉ-(વીસવાસી

સંખ્યા પરિમાણ.

એકમ	હજાર
દશક	દશહજાર
સતક	લાખ

દશલાખ	મહાપદમ
કરોડ	શંકુ
દશકરોડ	જલદી
અબજ	અંત
ખર્વે	મધ્ય
નીખર્વે	પ્રાર્ધ

બાર માસ અંગ્રેજી તા ગુજરાતી

હીંદી — અંગ્રેજી.

૧	કાર્તિક	૧	જાન્યુઆરી	૩૧
૨	માગશીર	૨	ફેબ્રુઆરી	૨૮
૩	પોશ	૩	માર્ચ	૩૧
૪	માહ	૪	એપ્રીલ	૩૦
૫	ફાગણ	૫	મે	૩૧
૬	ચૈત્ર	૬	જુન	૩૦
૭	વૈશાખ	૭	જુલાઇ	૩૧
૮	જેઠ	૮	આગષ્ટ	૩૧
૯	આશાડ	૯	સપ્ટેમ્બર	૩૦
૧૦	શ્રાવણ	૧૦	આકટોબર	૩૧
૧૧	ભાદર્વો	૧૧	નવેંબર	૩૦
૧૨	આસો	૧૨	ડીસેંબર	૩૧
૧૨		૧૨		૩૬૫

वंशावळी.

ચાવડા વંશ.

નામ.	ગાદી.	મરણ	રાજ્યકર્યું.
જગમાંબર	૬૯૬	૭૪૬	૫૦
વનરાજ	૭૪૬	૮૦૬	૬૦
યોગરાજ	૮૦૬	૮૪૨	૩૬
ખેમરાજ	૮૪૨	૮૬૬	૨૪
ભૂવડ	૮૬૬	૮૯૫	૨૯
વિરસીંહ	૮૯૫	૯૨૦	૨૫
રત્નાદત્ત	૯૨૦	૯૩૫	૧૫
સામતસીંહ	૯૩૫	૯૪૨	૭
કુલ	૬૯૬થી	૯૪૨-	૨૪૬

સોલંકી વંશ.

મુળરાજ	૯૪૨	૯૯૭	૫૫
ચામુંડ	૯૯૭	૧૦૧૦	૧૩
વલ્લભસેન	૧૦૧૦	૧૦૧૦	૦
દુલ્લભસેન	૧૦૦૦	૧૦૨૨	૧૨
ભીમદેવ	૧૦૨૨	૧૦૭૨	૫૦
કરણ	૧૦૭૨	૧૦૯૪	૨૨
સિદ્ધરાજ	૧૦૯૪	૧૧૪૩	૪૯
કુમારપાળ	૧૧૪૩	૧૧૭૪	૩૧
અજેપાળ	૧૧૭૪	૧૧૭૭	૩
બાળમુળરાજ	૧૧૭૭	૧૧૭૯	૨
ભોળોભીમદેવ	૧૧૭૯	૧૨૪૨	૬૩

ભીમુવનપાળ	૧૨૪૨	૧૨૪૪	૨
કુલ	૯૪૨થી	૧૨૪૪	૩૦૨

વાઘેલા વંશ.

વિશાળદેવ	૧૨૪૪	૧૨૬૨	૧૮
અર્જુનદેવ	૧૨૬૨	૧૨૭૫	૧૩
સારંગદેવ	૧૨૭૫	૧૨૭૯	૪
કરણઘેલો	૧૨૭૯	૧૩૦૪	૨૫
કુલ	૧૨૪૪થી	૧૩૦૪	૬૦

ગીજની વંશ.

અલપતગીન	૯૬૨	૯૭૭	૧૫
સબક્તગીન	૯૭૭	૯૯૭	૨૦
સુલતાનમહમૂદ	૯૯૭	૧૦૩૦	૩૩
મસાઉદ	૧૦૩૦	૧૦૪૦	૧૦
મોદુદ	૧૦૪૦	૧૦૪૯	૯
આબદુલહુસેન	૧૦૪૯	૧૦૫૧	૨
આબદુલરસીદ	૧૦૫૧	૧૦૫૧	૦
સુલતાનફરૂકજાદ	૧૦૫૧	૧૦૫૮	૭
ઇબ્રાહીમ	૧૦૫૮	૧૦૮૯	૩૧
મસાઉદબીજો	૧૦૮૯	૧૧૧૪	૨૫
અરસલાન	૧૧૧૪	૧૧૧૮	૪
બેહેરામ	૧૧૧૮	૧૧૫૨	૩૪
ખુશરૂ	૧૧૫૨	૧૧૫૯	૭
ખુશરૂમલેક	૧૧૫૯	૧૧૮૬	૨૭
કુલ	૯૬૨	૧૧૮૬	૨૨૪

ગોરી વંશ.

અલાઉદ્દીન	૧૧૫૨	૧૧૫૬	૪
સૈફુદ્દીનઆ-રામ	૧૧૫૬	૧૧૫૭	૧
ગ્યાસુદ્દીન	૧૧૫૧	૧૨૦૨	૪૧
શાહાબુદ્દીન	૧૨૦૨	૧૨૦૬	૪
મહમૂદ	૧૨૦૬	૧૨૧૨	૬
કુલ	૧૧૫૨થી	૧૨૧૨	૬૦

ગુલામ વંશ.

કુતબુદ્દીન	૧૨૦૬	૧૨૧૦	૪
આરામ	૧૨૧૦	૧૨૧૦	૦
અલ્તમસ	૧૨૧૦	૧૨૩૫	૨૫
રૂકનુદ્દીન	૧૨૩૫	૧૨૩૬	૧
રજીઆબેગમ	૧૨૩૬	૧૨૩૯	૩
બેહેરામ	૧૨૩૯	૧૨૪૧	૨
મસાઉદ	૧૨૪૧	૧૨૪૬	૫
નાસરૂદ્દીન	૧૨૪૬	૧૨૬૫	૧૯
ગ્યાસુદ્દીન	૧૨૬૫	૧૨૮૭	૨૨
કૈકુબાદ	૧૨૮૭	૧૨૯૦	૩
કુલ	૧૨૦૬થી	૧૨૯૦	૮૪

ખીલજી વંશ.

જલાલુદ્દીન	૧૨૯૦	૧૨૯૫	૫
ઇબ્રાહીમ	૧૨૯૫	૧૨૯૫	૦
અલ્લાઉદ્દીન	૧૨૯૫	૧૩૧૫	૨૦
ઊમર	૧૩૧૫	૧૩૧૬	૧

મુબારક	૧૩૧૬	૧૩૨૦	૪
ખુશરૂ	૧૩૨૦	૧૩૨૦	૦

કુલ ૧૨૯૦થી ૧૩૨૦ ૩૦

તઘલખ વંશ.

આલુદીન	૧૩૨૦	૧૩૨૫	૫
મહમૂદગાંડો	૧૩૨૫	૧૩૫૧	૨૬
ફીરોઝસુદીન	૧૩૫૧	૧૩૮૮	૩૭
ગ્યાસુદીન	૧૩૮૮	૧૩૮૯	૧
અબુબકર	૧૩૮૯	૧૩૮૯	૦
નાસરૂદીન	૧૩૮૯	૧૩૯૨	૩
સીકંદર	૧૩૯૨	૧૩૯૨	૦
મહમદ	૧૩૯૨	૧૪૧૨	૨૦
દોલતખાંન	૧૪૧૨	૧૪૧૪	૨

કુલ ૧૪૩ થી ૧૪૧૪ ૯૪

સૈયદ વંશ.

ખીજરખાં	૧૪૧૪	૧૪૨૧	૭
સૈયદમુબારક	૧૪૨૧	૧૪૩૩	૧૨
સૈયદમહમુદ	૧૪૩૩	૧૪૪૩	૧૦
સૈયદઆલમ	૧૪૪૩	૧૪૫૦	૭

કુલ ૧૪૧૪થી ૧૪૫૦ ૩૬

લોદી વંશ.

બહિલોલખાંન	૧૪૫૦	૧૪૮૮	૩૮
સીકંદર	૧૪૮૮	૧૫૧૭	૨૯
ઇબ્રાહિમ	૧૫૧૭	૧૫૨૬	૯

કુલ ૧૪૫૦થી ૧૫૨૬ ૭૬

મોગલ વંશ

બાબર	૧૫૨૬	૧૫૩૦	૪
હુમાયુ	૧૫૩૦	૧૫૫૬	૨૬
અકબર	૧૫૫૬	૧૬૦૫	૪૯
જહાંગીર	૧૬૦૫	૧૬૨૭	૨૨
શાહજહાં	૧૬૨૭	૧૬૫૮	૩૧
ઔરંગઝેબ આલમગીર	૧૬૫૮	૧૭૦૭	૪૯
બહાદુરશાહ	૧૭૦૭	૧૭૧૨	૫
જહાંદારશાહ	૧૭૧૨	૧૭૧૩	૧
ફરોકશીર	૧૭૧૩	૧૭૧૯	૬
મહમદશાહ	૧૭૧૯	૧૭૪૮	૨૯
અહમદશાહ	૧૭૪૮	૧૭૫૪	૬
આલમગીરબીજો	૧૭૫૪	૧૭૫૯	૫
શાહઆલમ	૧૭૫૯	૧૮૦૬	૪૭
અકબરબીજો	૧૮૦૬	૧૮૩૭	૩૧
મહમદબહાદુરશાહ	૧૮૩૭	૧૮૫૭	૨૦

કુલ ૧૫૨૬થી ૧૮૫૭ ૩૩૧

શુર વંશ.

શીરશાહ	૧૫૪૦	૧૫૪૫	૫
સલીમશાહ	૧૫૪૫	૧૫૫૩	૮
આદીલશાહ	૧૫૫૩	૧૫૫૬	૩

કુલ ૧૫૪૦થી ૧૫૫૬ ૧૬

ગુજરાતના સ્વતંત્ર બાદશાહ.

મહમદશાહ	૧૪૦૩	૧૪૦૭	૪
મુજફરશાહ	૧૪૦૭	૧૪૧૧	૪
અહમદશાહ	૧૪૧૧	૧૪૪૧	૩૦
મહમદશાહબીજો	૧૪૪૧	૧૪૫૧	૧૦
કુતુબશાહ	૧૪૫૧	૧૪૫૯	૮
દાઉદશાહ	૧૪૫૯	૧૪૫૯	૦
મહમદબેગડો	૧૪૫૯	૧૫૧૩	૫૪
મુજફરશાહબીજો	૧૫૧૩	૧૫૨૬	૧૩
શીકંદરશાહ	૧૫૨૬	૧૫૨૬	૦
મહમુદશાહત્રીજો	૧૫૨૬	૧૫૨૬	૦
બહાદુરશાહ	૧૫૨૬	૧૫૩૬	૧૦
મહમદશાહચોથો	૧૫૩૬	૧૫૫૪	૧૮
અહમદશાહબીજો	૧૫૫૪	૧૫૬૧	૭
મુજફરશાહત્રીજો	૧૫૬૧	૧૫૭૩	૧૨
કુલ	૧૪૦૩થી	૧૫૭૩	૧૭૦

परचुरण जाणवाजोग हकीकत.

૧ શિલીંગ અને ક્રૌન રૂપાના સીક્કા છે. પૌંડ અને ગીની એ સોના નાણું છે આપણે આંહી એમને અસ્તરીયાં અને ઘોડાગીની કહીએ છે.

૨ ડાલર એ સ્પેન દેશનું ૨॥ રૂપીઆની કિંમતનું નાણું છે.

૩ પૈસા એ સામાન્ય નામ છે પરંતુ તે જૂદે જૂદે ઠેકાણે જૂદાં જૂદાં નામ છે. મધ્ય ગુજરાતમાં ઢબુ, સુરત તરફ સવાકો, મુંબઈમાં દોઢીયું. અને કાઠિયાવાડમાં કાવડીઉં કહે છે. સુરતમાં પૈસાની કીંમત ૧॥ દોકડો થાય છે.

૪ હાલ ગુજરાતમાં કંપની રૂપીઆ સિવાય જુદે જુદે ઠેકાણે બીજાં પણ રૂપાનાં નાણાં ચાલે છે.

ભરૂચી રૂપિઆ ભરૂચ, ખેડા વગેરે સ્થળે ચાલે છે તે ૧૦૦ ભરૂચી=૯૪ ૧/૪ કંપની રૂપિઆ

ખંભાતી રૂપિઆ ખંભાત, ખેડા વગેરે ઠેકાણે ચાલે છે.

૧૦૦ ખંભાતી=૮૬ કંપની રૂપિઆ

વડોદરાના બાબાશાઇ ગાયકવાડીમાં ચાલે છે તે સો બાબાશાઈ=૮૪ કંપની

૫ કાઠિઆવાડમાં કોરીનું ચલણ ચાલે છે

૧૦૦ કચ્છકોરી=૨૬ ૧/૨ કંપની રૂપિઆ

૧૦૦ કાઠિઆવાડી જામશાઇ=૨૮ ૧/૨ કંપની.

૬ રૂપાના નાણાં પેઠે ત્રાંબાનાણું પણ જુદા જુદા ભાગમાં જુદું જુદું ચાલે છે પરંતુ સાધારણ રીતે કંપની ચલણી નાણું હાલ

ણકુ વચસાચ છે.

૭ રૂપાને સોનાના નાણાંનો કોષ્ટકમાં મુકાબલો લખેલછે પણ બ-જાર ભાવ પ્રમાણે તેની કીંમત વખતે વખતે ફરે છે.

૮ બે આની, પાવલી, અરધો ને રૂપિઓ એ બધા રૂપાના શીકા છે પેનીનું બહુ વચન પેન્સ છે.

૯ વિલાયતની સાધારણ તોલ એને અંગ્રેજીમાં "એવારડુપાઈસ" વજન કહે છે.

૧૦ અંગ્રેજીસોનારૂપાનાતોલનુંકોઠકએને વિલાયતમાં 'ટ્રાય"વજન કહેછે.

૧૧ વિલાયતી ઔષધ તોલ એને અંગ્રેજીમાં "એપોથેકરી" કહેછે.

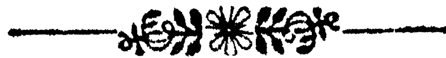
૧૨ કેટલીક વસ્તુઓ ગણતરીથી લેવાયછે કાગળ લેવામાં ૨૪ તાવ=૧ ઘાવ અથવા દસ્તો અને ૨૦ ઘાવ=૧ રીમ ગણાય છે. વલીઓ, વાંસ વીગેરેમાં ૨૦=૧ કોડી ગણાય છે. નળીયાં, ઇટો વીગરે ૧ હજારને ભાવે લેવાય છે. મોજાં, સ્ટીલ-પેનો વગેરે ચીજ લે-વામાં ૧૨ નંગનું ૧ ડઝન અને ૧૨ ડઝન=૧ ગ્રોસ ગણાય છે.

૧૩ બે ગામ વચેનું અંતર અટકળથી અમુક ગાઉ ગણાય છે. નવા ગજમાં તસુ=૧ ઇંચ થાય છે.

૧૪ દર ત્રીજે વરસે ઘણું કરીને અધીક માસ આવે છે અને તે વ-રસમાં ૧૩ ચાંદ્ર માસ થાય છે.

૧૫ જે સન ૪ નો ભાજ્ય હોય તેમાં ફેબ્રુઆરીના ૨૯ દિવસ આ-વે છે પરંતુ સૈકામાં જેમકે ૧૭૦૦, ૧૮૦૦, ૧૯૦૦ એમાં દિ-વસ ૨૮ હોય છે જે સૈકુ ૪ નો ભાજ્ય હોય જેમકે ૧૬૦૦, ૧૨૦૦ વગેરે એમાં ફેબ્રુઆરીના ૨૯ દિવસ આવે છે.

૧૬ નાણાના ઘણા શીકકાનો આરસપરસ સંબંધ નખને વખતે ખ
પ અને છતના પ્રમાણમાં ફેરફાર થાય છે.
હાલ ૧॥ શોલીંગનો ૧ રૂપિઓ થઈ ગયો છે.
૧૭ આટકળથી લોકોમાં ૧॥ કે ૨ મૈલનો ગાઉ ગણાય છે. ગાઉ ક-
રતાં કોસ પણ મોટા હોય છે.
૧૮ એક ચોરસ ઇંચ જગાપર ૧ ઇંચ થર થાય એટલો વરસાદ પડે
તો ૧ ઇંચ વરસાદ પડયો એમ કહેવાયછે એટલા અવકાશના
૧૦૦ મા ભાગને દોકડો કહે છે

ઘઉં ઓરવાના હિસાબની સહેલી રીત.

જ્યારે ઉભના વસા આપ્યા હોય અને વસા ગણે કેટલા ઘઉં લેવા એમ માગ્યું હોય તો—વીઘે જેટલા શેર ઘઉં ઓરવાના હોય તેટલા શેરને ઉભના વસાએ ગુણવા, જે ગુણાકાર આવે તે વતી, વસાના ચાસ કહેલા હોય તેને અઢી ગણા કરી જે આવે તેને બા-ગવા. ભાગાકાર આવે તેટલા રૂપીઆભાર જવાબ.

વસા	ઉભ.	ચાસ	વિઘાના. વીઘે રૂપીઆભાર ઘઉં તો વસામણે
દા. ૧	૧૨	૧૬	૧૦

કેટલા. જવાબ ૩ રૂપીઆભાર

વારના દિવસ જાણવાની રીત.

વારની જે સંખ્યા કહે તેમાંથી એક બાદ કરી બાકીનાને સાતે ગુણો તેમાં ૧ મેળવવો જે આવે તેટલા દિવસ જવાબ.
જેમ ૮ સોમવારના કેટલા દિવસ.

૮−૧−૭×૭=૪૯+૧=૫૦ જવાબ.

ગુ. શા. પત્ર.

મણના લેખાની પરચુરણ રીતો.

૧ જેટલા રૂપિઆનું જેટલા મણ તેટલાજ બદામનું તેટલાજ રૂપીઆભાર અને આના કહ્યા હોય તો તેટલી વિશ્વાસી સમજવી. ઉદાહરણ ૫,= નું ૧૦ મણ આ દાખલામાં પાંચ બદામને બે વિસવાસીનું દસ રૂપીઆભાર એટલે પાશેર થયું.

૨ જેટલા આનાનું જેટલા મણ તેટલીજ દગડી અથવા અઢીગણી બદામનું તેટલાજ શેર. ઉદાહરણ જેમ ૦।−આનાનું ૭ મણ તો સાત શેરની પાંચ દગડી અથવા ૧૨॥ બદામ ઇત્યાદિ.

૩ જેટલી બદામનું જેટલા રૂપીઆભાર તેટલાજ મણના તેટલા રૂપિઆ એટલે જેટલા બદામ તેટલા સમજવા. ઉદાહરણ જેમ પાંચ બદામનું નવટાંક અથવા પાંચ રૂપિઆભાર તો ૫ મણના પાંચ રૂપી આ આ દાખલામાં જેમ આને વિશ્વાસી કહી હોય તો તેટલા આ-

ના સમજવા.

૪ જેટલા રૂપિઆનું જેટલા મણ તેટલાજ આનાનું મણના અઢીગણા શેર. ઉદાહરણ જેમ પાંચ રૂપિઆનું ૬ મણ તો ૫ આનાનું મણના અઢીગણા પંદર શેર થયા. ગુ. શા.

છાયા ભરીને કેટલો દિવસ ચડયો તે જાણવા વિશે.

આ વિશે પોતે અથવા ગમે તે માણસે તડકે ઉભા રહી પગની પાટલી વતે પોતાની છાયા કાંઇ નિશાના રાખેલી હોય ત્યાંસુધી ભરવી અને જેટલી પગની પાટલીઓ થાય તેમાં ૭ ઉમેરવા અને ૭ ઉમેર્યા પછી જે સરવાળો આવે તેણે કરીને એટલે તે પદે એકસો એકવીસને ભાગવા, તેમાં જે ભાગાકાર આવે તેટલી ઘડી અને બાકી એટલે શેષ રહે તેટલા પળ જાણવા પણ મધ્યાન પહેલાં તે ગણતરી કરતા હોઇએ તો એમ જાણવું કે એટલી ઘડી અને એટલા પળ દીવસ ચડયો એમ જાણવું. અને આપણે બપોર પછી એ વાત કરતા હોઇએ તો એમ જાણવું કે એટલી ઘડી અને એટલા પળ દિવસ બાકીછે એમ સમજવું. ગુ. શા.

વ્યાજ વિશે.

૧ મહિને અમુક રૂપિઆ વ્યાજ આપવાનું હોય ને તે પરથી મુ-

દસ કાડ્યા હોય તો આપેલા રૂપિઆને ૧૬૦૦ ગુણી જે આવે તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા. જે આવે તે જવાબ જેમ ૮ આનાની તેરીખે મહીને ૪ રૂ. વ્યાજ આવે તો મૂદલ શું. જવાબ ૮૦૦ રૂ.

૨ મહિને અમુક દોકડા આવતા હોય ને મૂદલ કાઢવા હોય તો આપેલા દોકડાને ૧૬ ગુણી તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૩ મહિને અમુક આના વ્યાજ કહેલા હોય ને મુદલ કાઢવું હોય તો કહેલા આનાને ૧૬ ગુણી તેને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૪ રોજ આના આવતા હોય તો તેને ૩૦૦૦ ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૫ રોજ રૂપિયા વ્યાજ આવતુ હોય તો ૪૮૦૦૦ વડે ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૬ રોજ દોકડા વ્યાજ આવતુ હોય તો ૪૮૦ વડે ગુણી તેરીખના આનાએ ભાગવા.

૭ રોજ પૈસા વ્યાજ કહેલા હોય તો તે પૈસાને ૭૫૦ વડે ગુણીને તેરીખના આનાએ ભાગવા.

काठियावाडने नकशो काढवा विशे.

૧ પ્રથમ એક ચોરસ એવો બનાવવો કે જેની ઉત્તર દક્ષિણ લંબાઇ કરતાં પુર્વ પશ્ચિમ પહોળાઇ [illegible] ભાગ લાંબી રાખવી પછી પુર્વ પશ્ચિમની બાજુમાં સરખા ત્રણ ભાગ પાડવા ને ઉત્તર દક્ષિણની બાજુના સરખા બે ભાગ પાડવા.

૨ ઉત્તર દક્ષિણની બાજુના નીચેના છેડાથી એકવીસ અક્ષાંસનો આરંભ કરી અનુક્રમે એક વધારી મથાળે ૨૩ મુકવા. અને પુર્વ પશ્ચિમની બાજુના પશ્ચિમ છેડાથી ૬૯ રેખાંસનો આરંભ કરી અનુક્રમે એક વધારી ૭૨ સુધી મુકવા પછી નકશો ચીતરવો તેમાં હદની બાહાર જેટલો ભાગ રહેલો હોય તે પણ માપ પ્રમાણે કાઢવો.

गुजरातना नकशा विषे.

૧ પ્રથમ એકચોરસ કાઠિઆવાડ જેવોજ બનાવવો તથા તેના ભાગ પણ કાઠિઆવાડ જેવાજ પાડવા.

૨ ઉત્તર દક્ષિણના નીચેના છેડાથી ૨૦ અક્ષાંસનો આરંભ કરી બબે વધારી મથાળે ૨૪ મુકવા. અને પૂર્વ પશ્ચિમની બાજુના પશ્ચિમ છેડાથી ૬૮ રેખાંસ લખી બબે વધારી ૭૪ મુકવા.

૩ હદની બાહારનો ભાગ પ્રમાણમાં કાઢી લેવો.

मोतीना हिसाब गणवानी रीत.

તોલમાં જેટલી રતી કહી હોય તેનો કરી, જે આવે તેને નવ આના બે પાઇએ ગુણવા; પછી ગુણાકારને કહેલા દાણાએ ભાગવા. જે આવે તે જવાબ કહેલા દાણનો જાણવો. પણ જે બધા દાણાના ચવ નકહ્યા હોય ને અમુક દાણાના કીધા હોય તો આવેલા જવાબને ફરીથી કહેલા દાણાએ ભાગવા એટલે તે ૧ દાણાના ચવ આવશે પછી જેટલા દાણાના ચવ કરવા હોય તેટલાએ તેને ગુણવા.

સમાપ્ત.

हिंदुस्ताननी भूगोळविद्या.

વઢવાણ તાલુકા સ્કુલના આસિ. ગોવિંદજી લક્ષ્મીરામે પ્રગટ કરી છે. તે ગુજરાતી ચોથા ધોરણવાળાને ઘણી ઉપયોગી છે કિંમત દર નકલના ત્રણ આના પોષ્ટેજ અડધો આનો સામટી મંગાવનારને રૂપિઆની છ અને પોષ્ટેજ માફ.

हिंदुस्तान, मुंबइ इलाको ने काठिआवाडना नकशा.

તેની ફુલસ્કેપ આખા કાગળમાં કાઢેલી નકલો, તે બીજા, ત્રીજાને ચોથા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને જોવાને. તથા પાંચમા છઠાને ચોથા ધોરણના વિદ્યાર્થીઓને જોઈ જોઈને ચીતરવાને ઉપયોગમાં આવે તેવી નલોકની બીજી આવૃત્તિ સુધારા સાથે ગોવિંદજી લક્ષ્મીરામ તરફથી છપાઇ બહાર પડી છે. તે દરેક નંગની કિંમત ૦-૦-૯ છે. દશથી વધારે ખરીદનારને સેંકડે દશ ટકા લેખે કમીશન આપવામાં આવશે.

ઉપર લખેલી ચોપડીઓ, નકશા તથા આ ચોપડી હું નીચે સહી કરનાર પાસેથી રોકડી કિંમતે મળશે. આ ચોપડીનું પણ સામટી ખરીદનારને સેંકડે દશ ટકા લેખે કમીશન આપવામાં આવશે.

તા. ૧૦—૨—૮૬ } રાવળ. વેલજી ભવાનીશંકર.
વઢવાણ—કાઠિઆવાડ